

Міністерство освіти і науки України
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет *економіки та менеджменту*
Кафедра *економіки та підприємництва*
ім. проф. І.М.Брюховецького

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Економіка праці й соціально-трудові відносини
(Вибіркова)

Реалізується в межах освітньої програми **Економіка**
за спеціальністю **051 «Економіка»**
на **1 (бакалаврському) рівні** вищої освіти

Суми – 2024

Розробник: Дегтярь Н.В. Дегтярь Н.В., ст.викладач кафедри економіки та підприємництва ім. проф. І.М. Брюховецького, кандидат економічних наук

Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри економіки та підприємництва	протокол від 05 червня 2024 року №15	
	Завідувач кафедри <u><i>Терещенко</i></u>	Терещенко Світлана

Погоджено:

Гарант освітньої програми *Сторченко* (Наталія СТРОЧЕНКО)

Декан факультету, де реалізується освітня програма *Лищенко* (Маргарита. ЛИШЕНКО)

Рецензію на робочу програму (додається) надали: *Ковбаса* Олександр КОВБАСА

Сторченко Наталія СТРОЧЕНКО

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації *Баранік* (Надія БАРАНІК)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 30.07 2024 р.

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Економіка праці й соціально-трудова відносини			
2.	Факультет/кафедра	Економіки та менеджменту/економіки та підприємництва			
3.	Статус ОК	Обов'язковий			
4.	Програма/Спеціальність, складовою яких є ОК	Економіка /051 «Економіка»			
5.	Рівень НРК	6			
6.	Семестр та тривалість вивчення	4 семестр, 1-15 тиждень			
7.	Кількість кредитів ЄКТС	5			
8.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття) денна		Самостійна робота	
		Лекційні	Практичні /семінарські	Лабораторні	90
		30	30	–	
9.	Мова навчання	українська			
10.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Дегтярь Наталія Вікторівна, доцент кафедри економіки та підприємництва ім. проф. І.М.Брюховецького			
10.1	Контактна інформація	063- 301-62-90, Dehtiarnatalia1101@gmail.com (ауд.№403а корпус економічного факультету)			
11.	Загальний опис освітнього компонента	«Економіка праці й соціально-трудова відносини» - прикладна економічна дисципліна, яка пояснює сутність економічних процесів, що відбуваються в соціально-трудова сфері; тенденції зайнятості населення, процеси формування і розвитку соціально-трудова відносин; регулювання процесів становлення і функціонування ринку праці; сучасні підходи до управління трудовими ресурсами. Вивчення навчальної дисципліни «Економіка праці й соціально-трудова відносини» завершується підсумковим контролем у формі іспиту.			
12.	Мета освітнього компонента	Мета навчальної дисципліни – полягає у формуванні у студентів системи теоретичних і прикладних знань про категорії, поняття, механізми забезпечення формування і ефективного використання трудового потенціалу та розвитку соціально-трудова відносин в Україні			
13.	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на дисциплінах з циклу бакалаврської підготовки (економічна теорія, економіка підприємства, економічний аналіз) 2. Освітній компонент є основою для написання кваліфікаційної роботи			
14.	Політика академічної доброчесності	Дотримання засад політики академічної доброчесності реалізується на засадах положень «Кодексу академічної доброчесності Сумського НАУ» Списування – завдання не зараховується. Використання заборонених засобів під час контрольних засобів – відповідь не зараховується. Плагіат – завдання не зараховується.			
15.	Посилання на курс у системі Moodle	https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=708			

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК:	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК			Як оцінюється ДРН
	ПРН 1	ПРН 11	ПРН14	
ДРН1: здатність використовувати знання з дисципліни в конкретних процесах управління соціально-трудовими відносинами.	x			Тести множинного вибору, виконання есе
ДРН2: здатність визначати потребу в трудових ресурсах, розраховувати показники ефективності та продуктивності праці й обґрунтовувати основні напрямки підвищення ефективності праці.			x	Тести множинного вибору, виконання есе, розв'язання задач
ДРН3: здатність аналізувати механізм функціонування сучасного ринку праці, розуміти принципи його регулювання з метою формування ефективної кадрової політики на підприємстві.		x		Тести множинного вибору, виконання есе

ПРН 1. Асоціювати себе як члена громадянського суспільства, наукової спільноти, визнавати верховенство права, зокрема у професійній діяльності, розуміти і вміти користуватися власними правами і свободами, виявляти повагу до прав і свобод інших осіб, зокрема, членів колективу.

ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 14. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, денна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
Тема 1. Вступ. Предмет, метод і завдання дисципліни 1. Предмет, мета та методи навчання, вид навчальних занять та індивідуальних завдань, самостійної роботи студентів із навчальної дисципліни «Економіка праці й соціально-трудові відносини». 2. Зміст навчальної дисципліни та її взаємозв'язок з іншими дисциплінами. 3. Праця як об'єкт дисципліни.	2	2	6	О (1-17) Д (1-5, 9-12)
Тема 2. Населення і трудові ресурси 1. Специфіка вивчення населення в економіці праці. 2. Трудові ресурси: сутність і зміст. 3. Трудовий потенціал як якісна характеристика трудових ресурсів.	2	2	6	О (6-18) Д (6, 9-12)

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, денна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
Тема 3. Управління продуктивністю та ефективністю праці 1. Поняття ефективності та продуктивності праці. 2. Система показників продуктивності праці в сільському господарстві. 3. Методи вимірювання продуктивності праці	2	2	6	О (6-18) Д (4-8)
Тема 4. Планування праці 1. Особливості планування трудових показників в сільському господарстві. 2. Визначення чисельності основних працівників. 3. Визначення чисельності допоміжних працівників. 4. Планування показників продуктивності праці. 5. Планування заробітної плати.	4	4	12	О (6-18) Д (3-8)
Тема 5. Організація та нормування праці 1. Значення організації у вирішенні соціально-економічних проблем. 2. Форми організації праці та їх класифікація в сільському господарстві 3. Мета, задачі, процедура та методи нормування праці. 4. Види норм праці. 5. Класифікація затрат робочого часу, методи їх реєстрації.	6	6	18	О (18) Д (7-8)
Тема 6. Політика доходів та заробітна плата 1. Сутність заробітної плати, основні позиції її визначення. 2. Номінальна та реальна заробітна плата. 3. Структура заробітної плати. 4. Функції та принципи організації заробітної плати. 5. Закон України "Про оплату праці", генеральна і галузева угоди, колективні (індивідуальні) договори, контракти. 6. Форми оплати праці. 7. Системи погодинної форми оплати праці. 8. Системи відрядної форми оплати праці. 9. Тарифна система оплати праці та її елементи.	4	4	12	О (1-5, 10-19) Д (1-5)
Тема 7. Ринок праці та його регулювання 1. Ринок праці в економічній системі. 2. Елементи ринку праці: товар, попит, пропозиція та ціна робочої сили. 3. Кон'юнктура ринку праці. 4. Функції і сегментація ринку праці.	2	2	6	О (1-19) Д (9-12)
Тема 8. Зайнятість населення і безробіття 1. Поняття і види зайнятості населення. 2. Статус безробітного та зайнятого згідно з Законом України «Про зайнятість населення». 3. Державне регулювання зайнятості в Україні. 4. Безробіття та його види.	2	2	6	О (1-2, 6-19) Д (9-12)
Тема 9. Соціально-трудова відносина 1. Сутність соціально-трудова відносин. 2. Суб'єкти й рівні соціально-трудова відносин.	2	2	6	О (1-19) Д (1-5)

Тема	Розподіл в межах загального бюджету часу, денна			Рекомендована література О – основна, Д - додаткова
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	Пз		
3. Предмети соціально-трудових відносин. 4. Принципи й типи соціально-трудових відносин. 5. Соціальні індикатори, нормативи. Споживчий кошик. Мінімальний гарантований дохід. Мінімальні розміри заробітної плати і пенсії.				
Тема 10. Соціальне партнерство 1. Сутність соціального партнерства. 2. Наймані працівники, роботодавці та їхні об'єднання як суб'єкти соціального партнерства. 3. Профспілки в системі соціально-трудових відносин. Конфедерація роботодавців України. 4. Колективні договори й угоди – основа соціального партнерства.	2	2	6	О (1-14, 19) Д (1-5)
Тема 11. Міжнародна організація праці (МОП) та міжнародний досвід соціального партнерства 1. Міжнародна організація праці (МОП). 2. Загальні права людини. 3. Принципи, завдання і цілі МОП. 4. Основні напрямки діяльності МОП. 5. Структура МОП.	2	2	6	О (6-19) Д (9-10)
ВСЬОГО	30	30	90	150

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем <u>під час аудиторних занять, консультацій</u>)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати <u>студент самостійно</u>)
ДРН1: здатність використовувати знання з дисципліни в конкретних процесах управління соціально-трудовими відносинами.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе, розрахункових завдань,
ДРН2: здатність визначати потребу в трудових ресурсах, розраховувати показники ефективності та продуктивності праці й обґрунтовувати основні напрямки підвищення ефективності праці.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, виконання розрахункових завдань,
ДРН3: здатність аналізувати механізм функціонування сучасного ринку праці, розуміти принципи його регулювання з метою формування ефективної кадрової політики на підприємстві.	Лекція, практичне заняття, дискусія	Опрацювання теоретичного матеріалу, підготовка есе

5. Сумативне оцінювання

5.1.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Есе	15/15%	Протягом семестру
2.	ІРЗ (індивідуальне розрахункове завдання)	15/15%	Протягом семестру
3.	Тестування	40/40%	Протягом семестру
4.	Підсумковий тест - іспит	30/30%	За графіком сесії

5.1.2. Критерії оцінювання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Есе	<7 балів	7-9	9-12	12-15
	<i>Вимоги щодо завдання не виконано</i>	<i>Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкрити, відсутній аналіз інших підходів до питання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання</i>	<i>Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми</i>
ІРЗ	<7 балів	7-9	9-12	12-15
	<i>Завдання не виконано</i>	<i>Методика виконання вірна, але наявні суттєві помилки</i>	<i>Завдання виконано, але існують несуттєві помилки</i>	<i>Завдання повністю виконано. Помилки відсутні</i>

5. 2. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Тестування в (Kahoot / Quizizz / Moodle)	По закінченню кожного модуля
2	Заповнення відомостей самооцінювання	По закінченню відповідної теми
3	Усний зворотний зв'язок від викладача під час виконання ІРЗ	Під час виконання ІРЗ

5.3. Шкала оцінювання, що діє в Університеті:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	Для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, кваліфікаційної роботи	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
75-81		
69-74		
60-68	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники/посібники

1. Кодекс законів про працю України. Поточна редакція за Законом України 3258-IX від 30.07.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
2. Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 р. №5067: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 24.
3. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 р. №108: Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1995, № 17.
4. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» зі змінами та доповненнями за Законом України № 2868-IX від 12.01.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>
5. Закон України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» від 22.06.2012 № 5026-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5026-17>
6. Червінська Л.П. Економіка праці. навч. посібник. Київ.: Центр навчальної літератури. 2019. – 288 с.
7. Безродна С.М. Економіка праці і соціально-трудові відносини: збірник тестів і практичних завдань для студентів економічних спеціальностей. Чернівці: ПВКФ «Технодрук», 2017. 70 с.
8. Акулов М. Г., Драбаніч А. В., Євась Т. В. Економіка праці та соціально-трудові відносини. навч. посібник. Київ.: Центр навчальної літератури. 2021. – 328с.
9. Гусева О.Ю., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Соціально-трудові відносини та економіка праці: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 190с.
10. Безпалько О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / за заг. ред. О. В. Безпалько. – К.: Кафедра, 2020. – 310 с.
11. Економіка праці й соціально-трудові відносини: навчальний посібник / Ткачук В.А., Ланченко Є.О., Балан О.Д., Гаврилюк І.П. К.: НУБіП України, 2022. 616 с.
12. Ільч Л.М., Акіліна О.В. Економіка праці та соціально-трудові відносини : підручник. К. : Київський ун-т ім. Бориса Грінченка, 2020. — 952 с.
13. Назарова Г.В., Агавердієва Х.Ф. Економіка праці: навч. посібник; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Г. В. Назарової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. – 330 с.
14. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч.-метод. посіб.– Харків : ХДУХТ, 2017. – 189 с.
15. Економіка праці та соціально-трудові відносини : навч. посіб. / Безпалько О. В. та ін. Київ : Нац. ун-т харч. технол., 2020. 310 с.
16. . Економіка праці та соціально-трудові відносини: практикум. навч. посібник / за наук. ред. М. В. Семикіної. Кропивницький : Видавець Лисенко В.Ф., 2020. 228 с.
17. Олійник Т. І. Економіка праці і соціально-трудові відносини : навч. посіб.; Харків. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Харків : «Друкарня Мадрид», 2019. – 279 с.
18. Рінкман В.І. Економіка і нормування праці: Посібник для самостійного вивчення предмета. Лозова: ЛФ ХДАДТ, 2017, 106с.
19. Романова Н.Ф., Мельник І.П. Соціальне партнерство: навчально-методичний посібник. К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. 238с.

6.2. Додаткові джерела

1. Загальна декларація прав людини. Резолюція 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
2. Закон України «Про ратифікацію Європейської соціальної хартії переглянутої. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062#Text
3. Закон України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» із змінами, внесеними згідно із Законом України № 2352-IX від 01.07.2022 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

4. Трудові відносини в умовах воєнного стану. Роз'яснення Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=316d6215-7fd2-4e9b-b6a5-e8833d29f065&tag=TrudoviVidnosiniVUmovakhVonnogoStanu>
5. Трудове право України: підручник за ред. проф. О. М. Ярошенко. Харків: 2022. – 376 с
6. Надрага В. І., Пекін А. Ю. Економіка праці та мотивація трудової діяльності : підручник. Київ : ПІК ДСЗУ, 2020. 518 с.
7. Ткачук В.А., Ланченко Є.О., Костюк Т.О. Практикум з економіки праці і соціально-трудова відносин: навч. посібник. Київ: НУБіП, 2018. 555 с.
8. Червінська Л.П. Практикум з економіки праці. Задачі, тести, виробничі ситуації / Л.П. Червінська, Т.М. Червінська – К.: Центр навчальної дітератури, 2019. - 172 с.
9. World Employment and Social Outlook 2023: Trends. International Labour Organization. 2023. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---inst/documents/publication/wcms_865332.pdf
10. Global Wage Report 2022-23 International Labour Organization. 2022. URL: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_862569.pdf
11. The Future of Jobs Report 2023. Insight Report. World Economic Forum. 2023. URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2023.pdf
12. Estimating Global And Country-Level Employment In Agrifood Systems. FAO Statistics Working Paper Series. 2023. № 23/34. URL: <https://www.fao.org/3/cc4337en/cc4337en.pdf>

6.3. Програмне забезпечення

Стандартні пакети прикладних програм MS Office

6.4. Інформаційні ресурси:

1. Головбух: Праця та зарплата. Щомісячна газета.
2. Праця та зарплата. Газета
5. Україна: аспекти праці. Науково-виробничий журнал
6. www.ukrstat.gov.ua (Інтернет-сайт Державної служби статистики України).
7. www.rada.gov.ua (Інтернет-сайт Верховної Ради України).
1. www.minagro.gov.ua (Інтернет-сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України).
8. <https://www.ilo.org/global/publications/lang--en/index.htm> (Інтернет-сайт Міжнародної організації праці).
9. Human Resource Management Journal. Available at: <https://oair.org/j.php?issn=0954-5395>
10. Journal of Labor Economics. Available at: <https://oair.org/j.php?issn=0734-306X>